

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 " — "
Negyed évre	1 " 50 "
Egyes szám ára	6 kr.
Külföldre egy évre	8 frt. — kr.

Ezen lap megjelenik
hetenként kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD.

Közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap,
a csikmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

SZERKESZTŐSÉG:

KÉZDI-VÁSÁRHELYT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SOMLYÓN:

Móricz Gyula szerkesztő lakásán.

KIADÓ-HIVATAL:

KÉZDI-VÁSÁRHELYT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SZEREDÁN:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

A lap tartalmát illető közlemények a szerkesztőségekben, az előfizetések, hirdetmények, nyíltéri cikkek, stb. a kiadóhivatalokban fogadtatnak el.

Hirdetések közlési díja:

minden egy hasábas 1 garmond
sorért vagy annak térfogatáért
4 kr. s minden egyszeri közlés
után 30 kr. bélyegdíj fizetendő.

Nagy és többször közlendő
hirdetményt a kiadóhivatal ár-
kedvezményben részesít.

A „Nyíltér“ rovatban
közlendő cikkek soronkin
10 kr. díjért közöltenek.

Felhívás előfizetésre

a „Székelyföld“ 1884. évi folyamára.

A „Székelyföld“ című közgazdasági
társadalmi és szépirodalmi, hetenként jelen-
legi nagyságában 2-szer megjelenő hirlapra
a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 frt. — kr.
Negyed évre	1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre	8 frt. — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben el-
fogadtatnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfi-
zeteikkel még hátralékban vannak, tisz-
telettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, szí-
veskedjenek előfizetéseiket minél előbb meg-
ajtítani, hogy lapunk szétküldésében za-
var ne forduljon elő.

Előfizetések elfogadtatnak Kézdi-Vá-
sárhelyt a kiadó-hivatalban, Csik-Szeredán
Szabó Albert könyvnyomdájában. Az előfi-
zetési pénzek vidékről — legelőszertübben
posta-utalvánnyal — Kézdi-Vásárhelyre,
lapunk kiadó-hivatalába küldendők.

A „Székelyföld“ kiadó-hivatala.

Az önkéntes társulásról.

Budapest, 1884. jun. 10.

(Folytatás.)

Hogy az ipar pangásából hazánkra
rettentő nagy kár hármlott, azt fel-
ismerni sokan nem akarják; eléggé ki-
tűnik ez a hirlapírók munkáiból, vala-
mint a politikai szónoklatokból. Minde-
nütt keresik és találgtatják a bajt, csak
ott nem, a hol az van.

De — hála legyen érte a magya-
rok Istenének! — voltak és vannak je-
les hazafiak, a kik felismerték úgy a
hatvanas években, mint 1877-ben az
iparügy nagy fontosságát; s bár nagy
volt a küzdelem a félrevezetett közvéle-
ménynyel, de azért már is lehet érezni
annak jótékony hatását. Jelenben e
küzdelem fő-eredménye a szentesített
ipar-törvény. Ez a közjóllét alap-
köve, a melyen visszaszerezhetjük a
századok mulasztásából eredő kárt.

Ezen rövid vázlatban foglaltatnak
hazai iparunk törtéti etének főbb vo-
násai, a miből okulhatunk és a jövőre
nézve annyi hasznos következtetést von-
hatunk ki, mint a mennyire épen szük-
ségünk van. Ugyanis: először azon kell
lennünk, hogy iparügyünk iránt mentől
nagyobb érdeklődést szerezzünk és hogy
számára mentől szélesebb kör felkaro-
lása által védelmet nyerjünk. Másod-
szor: a zárt körrel több kárt okozunk,
mint hasznot. Harmadszor: a cézhrend-
szer sarkalatos pontjainak ne csak árny-
oldalát, hanem fényoldalát is vegyük
figyelembe. A cézhrendszer, szigorú fe-
gyelmével, az erkölcs erős védbástyája
volt, mert a cézh fennhatósága alatt az

iskolai műveltség hiánya mellett is a
mester, a segéd és tanonc között a kellő
tiszttelet fenntartott, a cézh az az ellen-
vétőket szigorúan büntette, a többször
vétőket vagy nagyobb büntetést ki is
zártá kebeléből. Ez már elég súlyos
büntetés volt, mert ha valaki tagja le-
hetett a cézhnek, életfenntartása még
rossz körülmények között is biztosítva
volt. A tagok tehát inkább tartottak a
cézh szabályaitól, mint a világi törvé-
nyektől, annál is inkább, mivel szükség
esetén kész volt a tagokat védelmezni,
az özvegyek és árvák életfenntartására
gondot viselni.

Még az irigység sem tagadhatja
tehát, hogy a cézhek védszövetségek
voltak, a melyek azonkívül egy a köz-
igazgatásnak, mint az igazságszolgálat-
tásnak is nagy előnyére voltak. Csak-
hogy, bár a remekeléssel az ipart sú-
lyedni nem engedte, de téves uton ala-
pult hagyományos szokásból az ipart
szűk körbe szorítani törekedett, mert a
mindenféle kifogásokkal teljes remeke-
lési formulákkal és a remekelési idő-
töltésekkel nagyon meg volt nehezítve
a bejuthatás, minélfogva az ipar nem
fejlődött, a dus mennyiségben lévő
anyag paragon kellett, hogy maradjon,
a mi kiszámíthatatlan kárt okozott an-
nál is inkább, mert ezt a vaskalapos ha-
nyagságot a külföld jól fel tudta hasz-
nálni, mert a nyers anyag javát szerezte
és szerzi maig is gyárjai számára, a
honnai mi aztán készen drága pénzen
visszavesszük. Ezen kár elhárítására
hozták a szabad ipar-törvényt, melylyel
annyi éretett el, hogy egyik szélsőségből
a másikba estünk. Hogy ezen segítve
legyen, középutat kellett keresni; a
középut pedig nem lehet más, mint az
önkéntes társulás útján való szabad fej-
lődéssel egybekötött védszövetség.

Ha a szentesített ipartörvény 126.
és 147. §-ait figyelembe vesszük, köny-
nyen meggyőződhetünk arról, hogy
ezt magyarázza, sőt követeli az, miután
nem zár ki senkit, a ki érdeklődik az
iparügy iránt s ohaja van a védszövet-
ségbe lépni. Ez nagyon helyesen van,
mert a mennyiben a kontárság és a
kapzsisággal járó szédeltetés a testületi
kötelezettséggel és a minősítés kimuta-
tásával korlátozva van, annyiban a sza-
bad fejlődésnek a szövetségessel tágas
tér van nyitva, mit szem elől téveszteni
— káros következménye lévén — nem sza-
bad, mert a külföldi gyáriparral szemben
az iparfejlesztéssel egymagával verseny-
képességet szerezni nem lehet; oda még
nagy mérvű védelem is szükséges, nagy-
mérvű védelmet elővarázsolni és bizto-

sítani pedig csak anyagi érdekek lehet.
Erre nézve jövőre mondok el néze-
teimet.

(Vége következik.)

Egy iparos.

A képviselőválasztások hazánkban javá-
ban folynak. A hozzánk eddig beérkezett
hírek után a következőket írhatjuk azoknak
eredményéről. Eddig megtörtént a válasz-
tás 291 kerületben. Ebből kormánypárti 154,
függetlenségi párti 55, mérsékelt ellenzéki
46, antiszemita párti 13, nemzetiségi párti
11, pártokivüli 8. Szűkebb választás lesz
4 kerületben. A 133 nem kormánypártival
szemben a kormánypárt többsége eddig 21.

Képviselőválasztás Kézdi-
Vásárhelyen.

Kézdi-Vásárhely, jun. 17.

A választási mozgalmak lezajlottak s
a képviselőválasztás mai napon megtörtént,
s az eredmény az lett, mit az előleges moz-
galmak után várni lehetett. Mindkét párt
küzdött a győzelemért, de végül is a füg-
getlenségi párt lett a diadal. Ugron Ákos,
Kézdi-Vásárhely város eddigi független-
ségi képviselője, újból megválasztott.

A választás, mely egyelőre izgalmas-
nak ígérkezett, a legnagyobb rendben és
csendesesen folyt le, miert különös dicsőretet
érdemel Kézdi-Vásárhely értelmes polgár-
sága. Szívünk őszinte örömeinek adunk ki-
fejezést, hogy sem városunkban, sem a me-
gye többi kerületeiben a mai napon és az-
előtt lezajlott mozgalmak alatt semmi bot-
rány, semmi szégyenletes esemény nem tör-
tént. A székely nép bebizonyította, hogy
méltó az alkotmányos szabadságra, hogy
tudja tisztelni az ellenkező véleményt, hogy
nem engedi magát pártszenvetélyből bot-
rányos tettekre ragadtatni.

A választás folyamáról a következő
részleteket írhatjuk:

Reggel 8 órakor a katonaság kivonult
és a tanácsház előtt sorfalat, egy rész meg
a bejárat előtt kordont képezett, úgy, hogy
csak a szavazók juthattak azon keresztül.
Fél 9 órakor taraczkövés adott jelt a vá-
lasztásra. A piac megtelt nézőkkel és vá-
lasztókkal. A szabadelvűiek jelvénye egy
zöld levél unió-szin csokorral, melyen gróf
Ráday neve volt aranyos betűkkel nyom-
tatva; a függetlenségiékes veres tollat és ve-
res szalagot viseltek, melyen Ugron Ákos
jelölt neve volt olvasható. A választók tö-
megében nagy számmal voltak nők is, kik
nem kevesebb kíváncsisággal várták az
eredményt. A piac-soron szabadelvűi és
függetlenségi párti zászlók lobogtak, az ab-
lakokban egész tömege a kíváncsi nézőknek,
mindenfelé zaj, élénkség; szóval az egész
város ünnepies színt öltött. Megkezdődött a
szavazás. Az egyes csapatok zászlók alatt, a
Rákóczi-induló hangjai mellett, folytonos
éljenzés között vonultak a tanácsházhoz.
Dél előtt hatalmas zápor lett, mely egy fél
óra szétüze a tömeget. Azonban az idő
csakhamar kiderült és a piac ismét vissza-
nyeré előbbi élénk kinézését. Délben a sza-

vazások már annyira előre haladtak, hogy a
központi bizottság délután 3 órát tűzte ki
a még hátralevő szavazatok beadására. A
kitűzött időben a szavazás bezáratván, fél
5 órakor a választás eredménye határtalan
örömrivalgások között lett a választási elnök
által kihirdetve. Szavazott összesen 393 vá-
lasztó, melyből Ugron Ákos függetlenségi
jelölt 262-öt s gr. Ráday Gedeon szabad-
elvű párti 131 szavazatot kapott, s e szer-
int Ugron Ákos 131 többséggel lett meg-
választva.

Ekkor egy bizottság küldetett Ugront
felkérni, hogy a mandatum átvétele végett
megjelenjen. Ezalatt a teljes számban ösz-
szegyült választók a „Szózat“-ot énekelték.
Jó szokása városunk polgárainak, hogy al-
kotmányos életünk minden nevezetesebb
eseményeinél elzengik ezen hazafias dalt. Ez
azon pont, hol a pártszenvetélyek elhallgat-
nak, hol minden szív egyaránt feldobog, hol
minden koblet egy érzelm hevit: a haza-
szeretet. Tartsuk is meg mindig e szép
szokást! — Mig a választók a „Szózat“-ot
énekelték, megérkezett Ugron Ákos s riadó
éljenekkel fogadtatott. A mandatum átvé-
tele után a néphez beszédet intézett, mely
nagy lelkesedéssel fogadtatott. Aztán ezer-
nyi ember által kísérelve, visszatért szállá-
sára. Ezalatt egy 60–80 emberből álló
tömeg zeneszó és hazafias dalok éneklése
mellett megkerülte a piacot. A csapat élén
egy hatalmas zászló lobogott, melyen nagy
betűkkel a következő felirat volt olvasható:
„A választási jogosultságából kitagadott pol-
gárok lobogója.“ A szalagokon: „Éljen a
király!“ „Éljen a függetlenségi párt!“ volt
felírva.

Ezzel a közönség oszlani kezdett, azon-
ban még késő este is nagy tömeg hullám-
zott a piacon s egyes csoportok éljenzik az
ujjonan megválasztott képviselőt.

Csikmegyei képviselőválasz-
tás.

A cs-szeredai választókerü-
letben e hó 17-én reggel 8 órakor rop-
pant nagy tömegekben vonult be a vá-
lasztó közönség. A függetlenségi párt kép-
viselője: Bartha Miklós, nagyobb hatás ked-
véért az udvarhelyi zenekart is behozatta s
kétséget nem szenved, hogy ennek kellő ha-
tása volt. A választás már reggel 10 óra-
kor véget ért, mert Dr. Betegh Antal, a
szabadelvű-párt jelöltje, ezen időben vissza-
lépett. A visszalépés pillanatában Betegh
Antalnak 190, Bartha Miklósnak 354 szava-
zata volt.

A választás csendben folyt le; de saj-
nálattal kell megörökitenünk azon szomorú
hangokat, melyek a választás eredményé-
nek kijelentése után — nem részeg, hanem
épen józan emberektől — lettek elejtve,
vagy talán készakarva hangoztatva.

Megbotránkoztunk azon, hogy a mind-
szenti zászló alja, midőn a Hutter-
szálloda előtt elvonult, nagyon is demagóg
hangokat ejtett el, melyeket az értelmiség a
megválasztott képviselő korteseinek tulaj-
donit.

A gyergyószentmiklósi vá-
lasztó kerületben a kapott táviratok
szerint Dr. Dobránszky Péter, Br. Splényi

felett, fényes győzelmet aratott. Splényi a záróra közepén 257 szavazattal Dr. Dobránszky Péter 1421 szavazatával szemben visszalépett.

A szentmártoni kerületben Imre Aurél függetlenségi Balácsi Lajos szabadelvű párttal szemben; a csik-karcz-falvi kerületben Györfy Gyula függetlenségi, Molnár Lajos szabadelvű párttal szemben, 130 szavazattöbbséggel lett megválasztva.

Külföld.

A belga kormányválság. A „Moniteur de Belge” szerint valamennyi miniszter beadta lemondását. A „Journal de Bruxelles” szerint a király az előbbi klerikális kormány elnökét és Malout kihallgatáson fogadta. — Az „Indépendance Belge” szerint az új kabinet következőképp alakult meg: Malon, külügy; Odraman-Chimay herceg, belügy; Debruyne, közmunka; Jacobs, pénzügy; Thonissen, közoktatásügy; Jacmart tábornok, hadügy. A kamara elnökvé valószínűleg Bernaert fog kinevezettni.

Zavargások a belga fővárosban. Folyó hó 11-én este nagy népcsoportok vonultak keresztül, énekelve és kiabálva, Brüsszel főutcáin, mely alkalommal verekedések is fordultak elő. Egy katolikus könyvkereskedésben a néptömeg az ablaktáblákat bezúzta, az ablakfákat leszakította és benyomult a házba, hol különböző tárgyakat szétrombolt. Őt zavargót elfogtak. A bírói vizsgálat megindított.

A szudáni harcztérrel. A mahdi háremével és kinsével az El-Obeidtől délre öt napi távolságra fekvő, csaknem megközelíthetetlen Teb-El-Gadírba vonult vissza. A fölkelők közelebb megtámadták Wadyhalfában az egyiptomi előőrsöket. A londoni külügyi hivatalba addig semmi hír sem érkezett Berber állítólagos bevételéről a helyőrség lemeszárclása felől; nem is hisznek ama hír valóságában. Ziber pasa ajánlatot tett az angol kormánynak, hogy öt hét alatt lecsillapítja az összes törzseket s a mahdit is megbékélteti, ha öt Szudán örökös alkirályává nevezik ki Egyiptom fenhatósága mellett; biztosítja Gordon visszatérését is, a rabslolgakereskedés eltávolítását Khartumban és Szudán többi részének is megnyitását az európaiak előtt, s mind e szép dolgok megvalósítására sem angol, sem egyiptomi katonai segítséget nem igényel.

A városi erdők ügye.

K.-Vásárhelyt, 1884. jun. 10.

Szemből azon különböző hírekkel, melyek a tárgyban felmerültek, a következőket van alkalmunk közölni igen illetékes kutforrás nyomán.

A mindenki által annyira ohajtott és üdvözölt 1879. évi erdőtörvény egyik szakasza azt rendeli, hogy az állami, egyházi, községi és testületi stb. erdők folyó 1884. évi június hó 14-étől kezdve rendszeres erdőgazdasági üzemterv szerint kezelendők és használandók s addig is a nagyobb mérvű fő- és köztes- (?) használatokra vonatkozólag a megyei közig. biz. útján engedély kérendő a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minisztertől.

Ha azonban valamely erdőbirtokos különösen fontos és figyelemre méltó okokból nem tehetne eleget 1884. június hó 14-ig azon kötelezettségének, hogy a rendszeres erdőgazdasági üzemtervet beterjessze, akkor a megyei közig. bizottság meghallgatása mellett legfennebb 3 évi időhaladékot adhat a miniszter, de az időközben alkalmazandó erdőhasználati tervet rendeleti uton megállapítja.

A kir. erdőfelügyelő — ki, mint városunk szülöttje, különben is különös érdekeltséggel a város erdőügyei iránt — alkalmilag rámutatott annak szükséges és kívánatos voltára, hogy — a mennyiben a végleges üzemterv elkészítéséről és benyújtásáról ez idő szerint már szó sem lehet — időhalasztás kéressék erre nézve s az ideig-

lenes erdőhasználati terv iránt javaslat tétessék illetékes helyen. A tanács nem is késett ezen irányban a szükségeseket haldéktalanul megtenni. Ugy tudjuk, hogy már folyó hó 12-én el is ment tőle ez ügyben az indokolt felterjesztés. A megyei közig. bizottság előtt áll tehát ez ügy ez idő szerint; ennek véleményétől és a földmivelési miniszterium böles belátásától és elhatározásától függ tehát a további. Hogy pedig addig mindennemű erdőhasználatról tartózkodnia kell a városnak, az önként érteődik, mivel ellenkező esetben törvényben előírt feladatuk és kötelességük lenne az illetékes községi elöljáróknak és járási szolgabíróknak fejlelteni az ügyet, és az elkövetett erdőrendészeti áthágás miatt megindítani az eljárást a város ellen. Hogy pedig annak minő szokatlan, súlyos és kedvezőtlen eredménye lehet a városra nézve, azt — úgy látszik — igen bölesen és helyesen előre belátta a tanács és beláthatja bárki is, ki az erdőtörvény vonatkozó szakaszait figyelemre méltítja.

A tanács eljárása tehát valóban dicséretet és méltánylást érdemel, s bizonyára méltánylásra is fog találni illetékes helyen azon készsége és correctsége, a melylyel a fennálló törvényes intézmények fogamatba vételének elébe siet és igyekszik lehetőleg elhárítani mindazon kedvezőtlen következményeket, a melyek tudvalevőleg abból származhatnának, hogy ha betiltatnék egyik vagy másik erdőrészben hosszabb időre és teljesen az erdőhasználat s jelesen pedig a nyári erdei legeltetés is.

Kíváncsú lenné tehát lehetőleg tárgyilagossá és méltányossá felfogást és értelmezést tanúsítani ez ügyben s nem fújni fel és mérgecsíteni el azt rossz irányban csak azért, mert véletlenül 1884. évi június hó 14-ike a követválasztások idejére esik.

Válaszul Népbárát urnak.

Pütkércz, 1884. jun. hó 9-én.

(Vége.)

Népbárát urnak ugyan fura fogalmak vannak a hivatali állásokról, a hatósági fórumokról, az országos törvényekről, még a sajtóról is, mint a nyilvánosság s a közigazgatás képviselőjéről. Ő a pütkércziekkkel a Barna és Szőke ügyét népszavazati többség s itélehozzatal alapján akarja eldöntetni s azt constatálnai, hogy a két egyén közül melyik a bűnös.

Ennek, édes Népbárát ur, nem az az útja és módja. Mert ha én indokolt panaszt nyújtottam be Szőkéje ellen, ki még 1877-ben hanyagságért rendeletileg meg is dorgáltattam: ehez jogom és arra okom volt, s meg vagyok győződve, hogy a nagyméltósági miniszter ur vagy most, vagy később a kérdéses ügyben minden esetre érdemlegesen fog intézkedni.

Hogy pedig sajtó útján a zárvizsgálatból kifolyólag felszólaltam, miszerint protogált Szőkéje szakavatatlanság, képtelenség vizsgálata nem kielégítő: erre is jogom volt; tessék azért azon állításokat ugyanott okokkal, érvekkel, bizonyítvánnyal, diplomával — ha persze ilyenek volnának — megcáfolni és a nyilvános sértésért az illető fórumoknál aztán törvényes elégtételt eszközölni.

Ha pedig ez nem tetszik és nem kivihető: tessék az igazság s tények előtt meghajolni és a népnevelés ügyét respektálni s a fennálló törvényekkel szemben továbbra azt meg nem károsítani.

Népbárát ur állítja: „Vagy ha talán a néptömeg képtelen volna az igaz hazafiság, érdem stb. megbírálására: álljon elő Bodola és Nyén részrehajlatlan intelligenciája s törjön pálcázt a bűnös föltől, ugy azonban, hogy a kecske is megéljen s a káposzta is megmaradjon.”

No már, ha az idézett helyeken s egyé-
nekben a részrehajlatlanság oly mérvben volna meg, mint Népbárát urban: akkor ugyan szépen kicsavartatnék az igazságnak s a tényeknek a nyaka! Én azonban úgy gondolom, hogy Bodola és Nyén intelligen-

ciája nem fog belevegyülni „az igaz hazafiság, érdem sat. megbírálásába”.

Mert ha ezt tenné, pozitív tudatával kellene bírnia a pütkérczi tényekről s az érdekeltek viselt dolgairól, a mit pedig itt még a kebliek sem tudnak, ha csak valaki hosszas tanulmányozás után elő nem szedi s egybe nem állítja a 18 és 23 év minden fényét, árnyát mind a két részről.

Természetesen Népbárát ur nem ilyen tüzetes, tárgyilagossá és tényeken alapuló biografiát akar egybe állítani alulrólról és kegyelt Szőkéjéről, hanem csak holmi egyoldalú itéletet szeretne kurtán-furcsán ki-
kürtölni. Ennek azonban annak idején, ha szükséges lesz, minden ízében lényegében állunk ám elébe!

Népbárát ur és kegyelt Szőkéje, tudom, hogy rokoni kötelékekkel vannak egybe fűzve; tudom, hogy az efféle üzelmekben találunk s rokonszenveznek is. Be is lett ez bizonyítva néhány évvel ezelőtt Szőkéje által, midőn neki tűz-víz a háromfalusi körülnöki székekkel, mint — Népbárát ur szerint — kitűnő és veterán paedagogusnak; de mivel erre a szótöbbséget Tatrangon, Zajzonban s Pütkérczen a szakfőfiakkal szemben csak biztos vereséggel lehetett volna megkísérteni: elkerülhetlen szükség volt Bodola és Nyén ideiglenes, e körhöz való idecsatolására. Ezek s az itteni 1—2 szótöbbség akkor be is ültették őt a bársony nélküli kemény elnöki székre, de az csak pütködsi királyság volt. A székek maga erős volt ugyan, de mégis összeesült, mert az illető keletlenül inkább rángatózott benne, az egyensúlyt sem tudta eléggé fenntartani, meg a gyeplőt is kissé ferdén rángatta.

Hogy pedig ezen taktika mily helytelen és jogtalan volt: ehez nem kell sok kommentár. Erre csak azt mondom, hogy valamint politikailag Bodola, Nyén Háromszékmegehez, Tatrang, Zajzon, Pütkércz pedig Brassómegehez tartoznak területileg úgy, mint törvényileg: azonképen tanügyi-
leg is.

Népbárát ur minden bővebb tárgyszeret nélkül illetéktelenül beleavatkozott Pütkércz ügyeibe, dolgaiba, mint jó szomszéd, mondván azt is: „Szomorú ügy”, Pütkércz nyugalmát. Mikor azért szükségünk lesz Népbárát ur támogatására, akkor majd felkérjük, de nem kenyeresszük ám le jó előre, mint ezt az ez évi május 4-ki cikkével is tette a „Sz. N.”-ben, ugyancsak kedvelt Szőkéje érdekében; addig pedig tessék saját községe ügyeit, bajait intézni és a szomszédban mások dolgaival ne bibe-
lődjék!

Mint eddig Isten kegyelméből megéltünk saját lábunkon: úgy ennek utána is, reméljük, nem szorulandunk Népbárát ur egyoldalú, részrehajló támogatására, itélgetésére. Ugy tudom, Bodolának is, mint egyéb községnek, van elég ügye-baja a közügyek terén; tessék tehát saját háza előtt sepergetni és a szomszéd falu számára ne akarjon sütni, főzni sületlen és émelegős ételmekket.

„A pártoskodás, idétlen cikkezés” kifejezéseire csak azt jegyzem meg, hogy míg érzelmi, eszes, szabad lények, vagyis emberek lesznek e földön: addig mindig lesz köztük véleménykülönbség is.

Mert hiszen a világ népeit s gondolkozó fejait nem lehet egy kalap alá terelni, sőt igen sok oknál fogva nem is lenne az üdvös. A szabad tér mindenki előtt nyitva áll, hol kinek-kinek — tisztességes, törvényes eszközökkel — véleményét, nézeteit kifejezni s céljait érvényesíteni lehet és szabad!

Csak hogy a közügyi czélokért, eszméért igazságos és elfogulatlan, tárgyilagossá fegyverekkel küzdjön, ne pedig lekenyerezésből, protekcióból, részrehajlásból, mint ezt Népbárát ur tette, — tudtommal ez idő szerint már két cikkében — felcsapva igaztalan dődelgetőnek, részrehajló fogadatlanná prókátornak!

Fejér Gyula.

Színészet.

K.-Vásárhely, 1884. jun. 18.

A mult esütörtökön adatott: „A kis árva, vagy: a cigány mint földesúr”. E gyöngye darabnak csak Várady R. (Etelka), Leővey (Füzesi Kálmán) és Várady (tisztartó) tudtak egyes jelenetekben némi érdek-
ket kölcsönözni. A Várady Ibolyka és Albisi által énekelt népdal-duett egyik legfényesebb pontját képezte az előadásnak.

Pénteken a képviselőválasztók tiszteltetere „A tisztelletes ur keservei” került színre. A darab telve van mulatságos bonnyadalmakkal, melyek közt a tisztelletes ur (Lendvay) és a kántor (Hegyi) átélt szenvedései képezik a komikumot. Mindkét főalak kitűnő humorral töltte be szerepét. A közönség igen jól mulatott rajta.

Szombaton Csiky Gergely kitűnő szín-
műve, „Czezil házassága” adatott szépsé-
mu közönség előtt. E darab előnyeit és hi-
bait annak idejében elmondta a fővárosi kri-
tika, s mi csak az előadásra szorítkozunk. A működő összes személyzet a legnagyobb igyekezettel játszott, látszott minden jele-
neten, hogy minden egyes mily gond-
dal igyekezik szerepének megfelelni. A szerep-
lők közt első sorban Várady Rózsáról kell
megemlékeznünk, Czezil rokonszenves, ne-
mes alakját mély érzéssel és bensőséggel
játszta. Az önfeláldozó szerelemnek, a gyer-
meki szeretetnek, a nő fájdalmas lemondá-
sának különböző nyilvánulásai megkapók,
szívhez szölkölő valának; azonban mégis
hiányzott valami a teljes művészi sikerből.
Czezil nem egy oly passzív természetű
leány, ki csak szenvedni és sirni tud, hanem
egy magas gondolkodású öntudatos hölgy,
ki tud erős is lenni, ha büszkeségében sértve
van. S ezen hangok Várady Rózsá Cze-
zilában nem voltak eltalálva. Várady Rózsá Cze-
ziljében mindazon érzelmenyilvánulások,
melyeknek alapja a szeretet, teljesen sike-
rültek, azonban a női büszkeség nem nyert
elég erős kifejezést s az ellentétet kitűn-
tetése miatt Czezil alakja nem domborod-
hatott ki egész szépségében. E csekély hi-
bát levonva, játéka teljesen sikerültnek
mondható. A külső hatást nevelte az izlés-
teljes, elegáns toilleto, melyben az első fel-
vonás alatt mint az oltárhoz készülő meny-
asszony mutatá be magát. Leővey, László
szerepében, szép tehetségű színésznek mu-
tatta be magát. Kitűnő játékaival s szép,
férfias alakjával teljesen megnyerte a köz-
önség tetszését. Lendvay a protekcióval
felemelkedett, nevetséges tanfolyagylót pom-
pás humorral játszta. Kállay (Színán) ör-
mény dialektusa monoton, erőltetett, sőt
mondhatni, izléstelen volt, mi a különben
elég sikerült játék hatását nagyon csökken-
tette. Ugy nem beszél semmiféle örmény a
világon, a hogy Kállay beszélt. Hegyi a br.
Radnóthy Miklós szerepében egy nemes,
rokonszenves alakot állított elének. Játéka
ma is kitűnő volt. A kisebb szerepekben
Albisi (br. Radnóthy Farkas), Fábiáné
(Fanni), Várady Emma (Veronka) szintén
jól játsztak, s így az egész előadás igen si-
kerültnek mondható s a szereplők részéről
nyilvánuló tanulmány és igyekezet, a fo-
lyékony, összevágó előadás teljes dicséretet
érdemel. Színészeink vitézül megküzdöttek
e nehéz darabbal s az eredmény minden te-
kintetben kielégítheti a közönség igényeit.

Vasárnap „Két huszár és egy bakan-
csos” adatott szépsému közönség előtt. Az
est hőse Lendvay volt, ki Matyi szerepében
annyi eredetiséggel, annyi humorral ját-
szott, hogy a közönség alig tudott virágos
jó kedvének kifejezést adni. A többi szere-
pekben Várady, Váradyné, Hegyi, Várady
Rózsá és Emma, Leővey, Albisi jól játsztak.

Az elmúlt hét eredményét összevonva,
örömmel konstatahatjuk, hogy közönségünk
állandó érdekeltséggel viseltetik e jól szer-
vezett társulat sikerült előadásai iránt, s
teljes reményünk van, hogy ezen pártfogás
állandó is leend.

Ma esütörtökön Leővey József jutal-
mául adatik Schiller 5 felvonásos drámája:
„Ármány és szerelem.” A jutalmazandót,
kinek szép tehetségéről és igyekezetéről

már több ízben volt alkalmunk meggyőződni, melegen ajánljuk a közönség pártfogásába.

Apróságok.

— **Ferencz József** király ő felsége június 13-án reggel 6 $\frac{1}{2}$ órakor Münchenbe érkezett és rövid időzés után Feldafingba utazott. A pályaudvarban Lipót bajor herceg és neje Gizella főherceggasszony, továbbá Lajos bajor herceg és az osztrákmagyar követ fogadták királyunkat.

— **Felavatás.** Szacsavay Gyula a jogtudományi szigorlatokat kitűnő sikerrel letévén, f. hó 14-én a kolozsvári egyetemen jogtudorrá avattatott. A törekvő fiatal ügyvédnek őszinte üdvözlötünket!

— **Léczfalván** egy cigány féltékenységből megölt egy asszonyt. Hét kés-szurást ejtett áldozatán. A tettes elfogatván, 17-én bekísértetett a kézdívársárhelyi kir. törvényszékhez.

— **A király ajándéka.** Tefvik bej május 11-én érkezett Bécsbe két nagyértékű arabs ménnel, melyet a szultán küldött a trónörökös párnak a keleti utazás emlékeül. Királyunk szintén gyönyörű ajándékkal hálálta meg a szultán figyelmét; szombaton indították el Bécsből azt a hat szürke mént, melyet ő felsége a török szultánnak szánt. E gyönyörű állatok spanyol származásu ugynevezett tízenhét markos imperiálisok s a kladrubi császári ménesből valók; urnapján voltak utólsoz befogva egy udvari kocsiha. Tánczoló járásukkal mindig magukra vonták a közönség figyelmét. Mindenik ló számára értékes szerszámot és takarót készítettek. A gyönyörű paripákat Windischgrätz Hugó herceg, a lovas testőrség főhadnagya fogja átadni a szultánnak; ő is a gyorsvonnattal utazott el egy udvari fourier és hat lovász kíséretében.

— **Rudolf trónörökösnek** a bécsi egyetem küldöttsége 12-én délelőtt adta át a tudori diszoklevelet. Az egyetem rektora hosszú beszédet intézett a trónörököshöz, ki tábornoki egyenruhában fogadta a vendégeket. Még Tsermák dékán és Miklosics tanár tartottak beszédet, mire a trónörökös köszönte meg a kitüntetést. Sokat irt ugyan már, de tudja, hogy azok nem igazi szakmunkák. Örövend mégis, hogy irodalmi törekvései ily elismerésben részesültek. Noha nem a bécsi egyetemen tanult, a kitüntetés jelentőségét mégis érezi s a legkellemesebben van általa érintve. Kész lesz támogatni és védeni a bécsi egyetemet minden alkalommal. Végül a trónörökös beírta nevét az egyetem albumába.

— **Az orosz császár udvara** jelenleg 315 személyből áll, kik közt van 105 főhadsegéd, 86 tábornok és a suite és 124 szárnysegéd. E méltóságok közül 6-ot még Miklós császár, 92-öt pedig II. Sándor nevezett ki; III. Sándor trónra lépte óta 19 új adjutáns van. Rang szerint vannak köztük: 14 tagja az uralkodóháznak, 3 leuchtengbergi uralkodó herceg, 2 oldenburgi uralkodó herceg, 1 szászaltenburgi uralkodó herceg, 1 Hohenlohe herceg, 9 mediatisált herceg, 21 herceg, 39 gróf, 22 báró, 1 szultán és 203 köznemes. Nemzetiségre nézve 225 közülük orosz.

— **A mire a görög népnek legnagyobb szüksége van.** Athenéből írják e hó 9-iki kelttel: Trikupisz miniszterelnök tegnap egy londoni görög kereskedőháztól egy millió drachmát kapott azzal a kéréssel, hogy fordítsa azt, belátása szerint, valamely közhasznú célra. Trikupisz a nagylelkű adományt egy állami börtön létesítésére fogja fordítani, mert Görögországban eddig ilyes intézet nem létezik. A miniszterelnök nyilván tudja, hogy mire van a görög népnek legnagyobb szüksége.

— **Csodálatos hajótörés.** A Rumney angol és a Frigorifique francia gőzös a biscoyoi öbölben összeütköztek a múlt hó végén. Sűrű köd volt, a jelzéseket nem lehetett érteni s így történt, hogy az angol orrával neki rohant a francia oldalának. A francia gőzősen rögtön a súlyedési jelei mutatkoztak és a legénység azonnal átmenekült a Rumney földéjére, saját hajóját

sorsára hagyva. És a Frigorifique csakhamar eltűnt a ködben. Eddig semmi rendkívüli a történetben, de most következik a csodálatos. Mikor a csak kevéssé megsérült Rumney lassan tovább haladt, im hirtelen egy ismeretlen gőzös bukkant elő a ködből és teljes gőzerővel neki ment az angol hajónak. A hajóhoz gőzös, mely oly kísértetiesen jött, mint a bolygó hollandi gályája, akkora léket ütött a Rumney, hogy az rögtön elsüllyedt. A földéjén volt két legénység alig tudott csónakokon megmenekülni. De micsoda gőzös volt a Rumney elsüllyesztője? A Frigorifique, az elhagyott gőzös, a melynek gépét a zavarban nem állították meg s az tovább működve, a kormány nélkül bolyongó hajót neki vitte az angol gőzősnek. Sajátságos véletlen, hogy mind a két hajó ugyanazon a helyen tett kárt egymásban: a baloldal közepén. Miután a Frigorifique a Rumneyt elsüllyesztette, tovább csavargott a tengeren, míg a csónakokon levő legénység utól nem érte és nem vette át kormányzatát; de a hajó, mely az első összeütközéskor oly nagyon megsérült, nem volt többé megmenthető, csakhamar elsüllyedt s a legénységnek a csónakokon kellett menedéket keresni.

KÖZGAZDASÁG.

Miképpen kell a gyümölcsösöket gondozni?

(Vége.)

Olyan helyeken, hol a talajt a fák körül felszántják vagy más célból felkapálják, ügyelnünk kell, hogy nyáron át a fa töve körül a föld mindig el legyen huzva, mert nyáron soha sem kell a csemetéket feltöltetve hagyni. E feltöltögetés úgy hat, mint a nagyon mélyre ültetés: a fa törzse ilyenkor rendszeren megromlik, s a csemete tönkre megy.

A mely fát a szél, vihar vagy hónyomás helyéből kiforgatott, elgörbitett, azokat ki kell ismét egyenesíteni és helyreállítani. A beteges, kiszáradt, vagy már nem eléggé termő fákat soha se törjük meg, mert ezek csak helyet foglalnak a nélkül, hogy jövedelmezzenek. Az így megürült helyeket a faiskolából azonnal pótoljuk ki, s a fiatal ültetvényeket mindig karóhoz kötve neveljük.

Az idősebb ültetvényeket illetőleg, gondoskodjunk ezeknél is a föld felporhanyításáról, különösen, ha a gyümölcsöt egyszerűen réttől is használjuk. Különösen a szárazabb talajokon levő kőrtétfák alatt cél szerű a földet mélyebben fellazítani, és a sok nedvességet elvonó gypet a fák töve körül felnyesni.

A vénebb fák törzse is megkivánja a gondozást, és ezeknél se törjük meg a mohát és más törzsrontó dolgokat. Ujjabban a vénebb fák törzseinek tisztogatására acélkeféket használnak és pedig kitűnő sikerrel. E kis tisztogatást sohasem mulasztjuk el, mert különben nem győztünk a rovarok pusztításai ellen küzdeni. Az acélkefe használata után a fent említett keverékkel kenjük be a fákat. Mind e munkát legjobb késő ősszel vagy alkalmas téli napokon foganatosítani, mert így alig kerül az egész valami költségbe.

Egy további munka a régi gyümölcsösben a fák koronájának időközönként való megritkítása. Mert csakis ott, hol a korona ritka, a hol tehát a nap melege, és a világosság könnyen hozzáfér minden ághoz, érik meg a gyümölcs egyenletesen, tökéletesen és gyorsan. Ettől függ a gyümölcs szebb kifejlődése, meggyerőbb színeze, — szóval piaci értéke. Ez a ritkítás azonban nagy vigyázattal történjék, nehogy kivágjunk a korona belsejéből oly ágakat is, melyek mint termőágallak, a jövő évek termésének tüzhelyei. Csakis azon erősebb ágakat vágjuk le, melyek a fa koronájába benőttek, s azt haszontalanul sűrűbbé tették. A vágásnál, történjék az akár fűrészszel, akár késsel vagy ollóval, mindég vigyázzunk a többi ágakra, nehogy azokat is összerongáljuk, a szeme-

ket leverjük. A metszési felületet simára nyessük, és sohase hagyjunk rajta szálkákat.

Ha egyes galyak száradni kezdenek, akkor a fák megfijítására kell gondolnunk. Ez természetesen csak különben egészséges fánál történhetik. Egyes gyümölcsfajok, minő pl. a szilva, minden 5—8 évben megkivánja a megfijítást, mert különben nem terem jól. Maga a megfijítás nem egyéb, mint a koronának nagy mérvű visszametszése, hogy ezáltal az idősebb, több éves ágakat ösztönözzük a kihajtásra. E nyelésnél tanácsos az egészséges fiatalabb részekből is meghagyni valamit, mert ezek a gyorsabb fejlődést tetemesen előmozdítják. A nagymérvű megcsontítás által a fa ereje kisebb koronára lesz koncentrálna s így ez erősebben, egészségesebben hajt. Ha emellett még jól meg is trágyázzuk a fák alját, akkor biztosak lehetünk benne, hogy rövid néhány év alatt újra gazdagon termő gyümölcsösseink lesznek.

A ritkítás és megfijítást rendszeresen szeptemberben szokás végezni, különösen alkalmas idő ez a cseresnye- és a szilva-fánál.

Végül a fák gondozásával jár a fászekellő betapasztása is. E sebeket, akár más külső befolyás által jöttek is azok létre, mindég be kell tapasztanunk Tavaszul faviassz, favakolat vagy faszénkátrány használható. Ha a nyílt sebeket be nem tapasztjuk, gyümölcsfáink csakhamar korhadni kezdenek.

A közönség köréből.*)

Sz.-Udvarhely, 1884. jun. 15.

Tek. szerkesztő ur!

Egészen közérdekű dologban veszem igénybe becses lapjának ezen rovatát.

A „Nemzet” egyik közelebbi számában dementálja az ezen lapban is immár szellőztetett ama hirt, hogy Sebestyén István székelykereszturi kir. járásbíró ellen a bűnvizsgálat bevezettetett volna.

Ha csak ennyiből állana a dolog, elhallgatnám. De felszólalok az igazság érdekében a következő okokból:

Mindenekelőtt megemlítem, hogy birtokában vagyok a Sebestyén elleni bűnügyben megidézett néhány tanu abbéli bizonyítványának, miszerint ők megidézve s tényleg kihallgatva, megessékve lettek egyfelől a székelyudvarhelyi, másfelől a brassói kir. törvényszék vizsgáló bírósága előtt.

Ezen bizonyítványok, melyek magára a hivatalos számú bűnvizsgálati idévényekre vezetnek: alapján megdöntik tehát a „Nemzet” közleményét. Egyet az említett iratok közül hű másolatban ide mellékelek, az eredetit bármikor kész lévén felmutatni: „Alulírott kihallgattattam a tullaon látható idézvény folytán Sebestyén István járásbíró elleni bűnügyben Székely-Udvarhelyt jelen évi május hó 30-án, a mikor is mintegy tíz írott invnyvallomást tettem. Tanusítom Sz.-Kereszturott, 1884. május hó 31-én. Aláírás.”

Vitátlan tehát, hogy Sebestyén ellen foly a bűnvizsgálat, s a mi szerfelett feltűnő: a „Nemzet” azzal akarja elcsavarni a járásbíró illetékes disciplinális hatóságának mulasztását, hogy a nálunk hatályban álló büntető perrendre hivatkozván, a „részletes vizsgálat” bevezetését emlegeti.

A „Nemzet” rossz szolgálatot tesz, midőn megfontolatlanul egy tisztességtelen ügy, piszkos körülményekkel terhes bűnvizsgálat szépitésére vállalkozik. A bírói felelősségről szóló törvényozik az osztrák büntető perrendtartás nyűgeivel mit sem törődik, s midőn a bírót a bevezetett bűnvizsgálat nyomása alatt hivatalától felfüggeszteni rendeli, szándéka a krimináljog összes doctrináihoz mérten csak az lehet, hogy oly

személy, ki bűnnek sulyában vádolva van, bírói funkciót ne gyakorolhasson.

És e felszólalásom még egy másik indokon is alapos.

Vagy az czélja az igazságügyi miniszter urnak, hogy egyik vádban álló járásbírája a vád bebizonyodása esetén megbüntessék, vagy pedig csak az, hogy egy látszatos vizsgálatot provokálva, az incriminált személyt felmentse a vád alól. Ha az előbbi: akkor felhívjuk ezennel figyelmét a Sebestyén István ellen most folyamatban levő bűnvizsgálat ezen jelenségeire.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék mint bűnvizsgáló bíróság részéről a tanuknak szóló bűnügyi idézvények a Sebestyén István vezetése alatt álló kir. járásbíróhoz küldetnek, le, a hol a járásbíró Sebestyén István, ki is, midőn a tanuk idézvényét kézbesítették, meggyőződhetik, hogy kik vannak ellene tanuk gyanánt megidézve. Természetesen módjában áll neki, a tanukkal érintkezni, azokat, ha akarja, bírói hatalmával a jövőben megfolytogni!

Igy aztán nem lesz igazság eme bűnvizsgálatban, hol a vádlott nem csak szabadon gyakorolja azon tisztet, a melyben tűzött visszaélései miatt vádkereset alatt van, hanem még a bűnvizsgálat menetére, a tanukra is befolyást gyakorolni lehetősége van!

Nem tudom, lesz-e valamely észrevétele a „Nemzet”-nek ezen anomáliára; nekem azonban a további adatok is kezemen vannak, melyeket bármikor közre adhatok

A tekintetes szerkesztő urnak

kész tisztelettel

Állán Berti.

Kézdí-Vásárhelyt, 1884. jun. 14.

Tek. szerkesztő ur!

A „Székelyföld” 47. számában Karatnáról Babós Ferencz és Kőnczei Gáspár urak az „Adria” biztosító társulat ellen egy cikket tettek közzé, melyre, mint a társulat kerületi ügynöke, a következő megjegyzéseket teszem.

A cikkből foglalt állításokat ezennel rágalmaknak jelentem ki s ezen állításomat fenntartom mindaddig, míg a t. felszólalók meg tudnak nevezni valakit, a ki a társulat által meg lett volna károsítva. Az a hivatalos „csiki atyafi” a biztosító könyvessege és hozzáférhetősége végett járt községre; azonban valamint a kol-dus az alamizsnát erőszakkal nem követelheti, ép úgy, sőt annál kevésbé beszélhetett és erőszakolhatott rá valakit a biztosításra a „csiki atyafi”. Az, hogy „csak majd a köszön kell fizetni”, már a múlt ősön lejárt.

Valótlan azon állítás, hogy nincs ügynök, mert Torján Mike Benedek, Kézdí-Vásárhelyt pedig alattirt az ügynök. Ezt oly feliratok hirdetik, hogy írástudó embereknek és hozzá még érdekeltnek az ellenkezőt állítani csak rosszakaratból lehet. A kötvények minden biztosító számára ki voltak és vannak állítva s ha felszólaló urak nem vitték el az ügynőköktől (mert más odavalók elvitték), annak sem az „Adria” biztosító-társulat, sem az ügynőkök nem az okai; ez annál nevelésesebb kifogás, mert a mint most beperlés után az illető felszólaló megkapott, úgy megkaphatott volna a fizetés határidejében is, s a mint a többi odavaló biztosító tudták és tudják, hogy hol, mit, mikor és hova kellett fizetni, úgy tudhatták volna felszólaló urak is.

Persze, ha felszólaló uraknak valakin követelni valójuk lesz vala, megkapják az adóst; de mivel rajtuk volt követelése az „Adria” biztosító társulatnak, így nem talál-ták meg azt. Kár tehát ilyesmivel huzal-kodni épen értelmes embereknek.

Ennyit az igazság s a társulat jó hírneve érdekében kötelességemnek tarték az érdekeltre nézve közölni felszólaló urak rágalmazó cikkével szemben.

Kovács Károly.

*) Ezen cikkért a felelősséget csakis a saját-hatósággal szemben vállaljuk el. Szerk.

